

Høring – regler om stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant og ved valg av sørsamisk representant

Høringsnotat 10. oktober 2024. Høringsfrist: 6. desember 2024

1. Innledning

Den norske kirke har i dag to typer kategorialmenigheter – døvemenighetene og Saemien Åålmege (samisk menighet i sørsamisk språkområde). Det er likevel ulike regler ved kirkevalg for døvemenigheter og for Saemien Åålmege. En ansatt i Den norske kirke som er medlem i en døvemenighet, har stemmerett ved *tre* valg. En ansatt i Den norske kirke som er medlem av Saemien Åålmege har stemmerett ved *fire* valg. Kirkerådet foreslår å endre dette, slik at reglene for kategorialmenigheter blir like. Hovedbegrunnelsen for forslaget er å sikre at rettighetene til medlemmene i Den norske kirkes kategorialmenigheter blir like, slik at det ikke lenger skal være en ubegrunnet forskjell mellom rettighetene for medlemmene i døvemenighetene og Saemien Åålmege. Samtidig vil en slik endring også vil bidra til en forenkling.

Kirkemøtet 2025 skal behandle en sak om rammer for kirkevalg. I forkant av dette blir det høsten 2024 sendt ut en høring til et utvalg menighetsråd og fellesråd og til andre berørte instanser. Kirkerådet mener det er nødvendig å forenkle gjennomføringen av kirkevalg for å redusere ressursbruken.

Siden spørsmålet i dette høringsnotatet er en problemstilling som kun berører kategorialmenigheter, sendes notatet på høring til Døves kirkeråd, døvemenighetene, Saemien Åålmege, Oslo bispedømmeråd og Nidaros bispedømmeråd. Kirkerådets forslag er at stemmerett begrenses til kun å gjelde for leke ved begge valg.

2. Dagens ordning

Alle medlemmer i en døvemenighet og medlemmer i Saemien Åålmege har stemmerett ved valg av menighetsrådet i den aktuelle kategorialmenigheten. For valg av døvemenighetenes representant til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet og for valg av sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet er det forskjell på hvem som har stemmerett. Ved valg av døvemenighetenes representant er det kun *leke* medlemmer som har stemmerett, mens ved valg av sørsamisk representant har alle medlemmer av Saemien Åålmege stemmerett, også om de er prest eller lek kirkelig tilsatt. Dette har historiske grunner: For sørsamisk representant sin del kan det spores tilbake til da Stortinget gjennom stortingsbehandlingen av kirkeloven i 1996 besluttet at Kirkemøtet skulle utvides med tre samiske representanter, hvor det

ble opp til Kirkemøtet å bestemme hvem som skulle ha stemmerett, uten nærmere begrensninger. Døvemenighetene fikk en representant i Kirkemøtet gjennom en lovendring i 2005. I forarbeidene var det presisert at representanten «må vere lek og ikkje tilsett i kyrkjeleg stilling», se Ot.prp. nr. 30 (2004–2005) side 8. Dette er bakgrunnen for at det over tid har utviklet seg en forskjell mellom de som har stemmerett ved valg av sørsamisk representant, og stemmerett ved valg av døvemenighetenes representant.

3. Vurdering

Den norske kirke har åtte katedralmenigheter, sju døvemenigheter og Saemien Åålmege. Disse menighetene har lik status i det kirkelige regelverket, og de bør derfor likebehandles med mindre det er behov for særskilt begrunnede forskjeller. Det er ikke funnet noen gode grunner for at reglene for stemmerett skal være forskjellig i de ulike katedralmenighetene.

Når det nå foreslås å gå over til heldigitalt valg med begrensede mulighet for å stemme på papir til kirkevalget i 2027, ser man at et komplekst regelverk skaper utfordringer for digitalisering. Da valgene av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant tidligere ble håndtert separat på papir, hadde det ikke noe å si at de hadde ulike regler. Når begge valgene skal inn i samme digitale system, blir det en utfordring å håndtere forskjeller. Ulike regler gir flere alternativer å holde oversikt over, utvikle og teste.

I høringen om rammer for kirkevalg foreslås det å videreføre særskilt representasjon av prest og lek kirkelig tilsatt. Drøftingen her bygger på en forutsetning om at det fortsatt er en særskilt representasjon av prest og andre kirkelig ansatte i bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Dette kan ses på som et detaljspørsmål som kun gjelder noen få personer. Samtidig er det snakk om hvem som skal ha stemmerett i ulike valg, og hvem som får utvidet eller begrenset stemmeretten sin. Fordi det har konsekvenser for det digitale valgsystemet, anses det nødvendig å avklare dette spørsmålet i 2025, i stedet for å vente til regelvedtak i 2026.

Forslaget om like regler påvirker bare ansatte i Den norske kirke. For medlemmer i døvemenighetene og Saemien Åålmege, som ikke er ansatt i Den norske kirke, videreføres dagens ordning – de blir altså ikke påvirket av forslaget.

Det er en prest og tre andre kirkelig ansatte i Saemien Åålmege, mot ca. 26,5 årsverk i døvekirken. Forutsatt at prest og andre kirkelig ansatte i Saemien Åålmege også er medlem av menigheten, har de stemmerett ved fire valg. Disse er valg av

1. menighetsrådet i bostedssoknet
2. Saemien Åålmegearie (menighetsrådet i Saemien Åålmege)
3. sørsamisk representant til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet og

4. prest eller lek kirkelig tilsatt til Nidaros bispedømmeråd og Kirkemøtet

Prester og andre kirkelig ansatte i døvemenighetene, som også er medlem av døvemenigheten, har stemmerett ved tre valg. Disse er valg av

1. menighetsrådet i bostedssoknet
2. Døves menighetsråd
3. prest eller lek kirkelig tilsatt til Oslo bispedømmeråd og Kirkemøtet

Det er to alternative måter å oppnå målet om like regler for de to valgene. Stemmeretten kan begrenses til bare å gjelde leke for begge valg, eller det kan gis stemmerett til alle, også de som er ansatt ved begge valg.

- 1) Det er argumenter for å begrense stemmeretten til kun å gjelde leke for begge valgene. Da vil man få samme regler som valg av leke til Kirkemøtet. Det vil innebære at stemmeretten for de fire ansatte i Saemien Åålmege vil bli begrenset sammenlignet med i dag, når de også er medlem av kategorialmenigheten. Samtidig vil de fortsatt ha stemmerett ved valg av enten prest eller lek kirkelig tilsatt.
- 2) Det er også argumenter for at alle medlemmer av kategorialmenighetene, uansett om de er ansatt eller ikke, bør kunne stemme på døvemenighetenes representant og sørsamisk representant. Det vil også gjøre at det blir samme gruppe stemmeberettigede både ved kategorialmenighetenes menighetsrådsvalg og sørsamisk representant og døvemenighetenes representant. Det innebærer at en litt større gruppe (opptil 27 personer)¹ vil få innflytelse i flere kanaler i kirkevalget enn de har i dag: De ansatte i en døvemenighet vil da kunne stemme ved både valg av prest eller lek kirkelig tilsatt i Oslo bispedømmeråd og ved valg av døvemenighetenes representant i Oslo bispedømmeråd.

Begge alternativer vil føre til en forenkling i digitaliseringsarbeidet.

Kirkerådets vurdering er at stemmerett bør begrenses til kun å gjelde for leke ved begge valg (alternativ 1) for å hindre at det blir flere enn nødvendig som får mange kanaler for innflytelse i valget av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Kirkerådet vil samtidig be om innspill fra høringsinstansene til alternativ 2.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser

Like regler for stemmerett for valg av døvemenighetenes representant og sørsamisk representant vil forenkle arbeidet med det digitale kirkevalget. Fordi det uansett er snakk om få personer, er det ikke store forskjeller på de økonomiske og administrative

¹ Dette vil avhenge av om alle de ansatte også er medlemmer av døvekirken mv.

konsekvensene av å utvide stemmeretten ved valg av døvemenighetenes representant eller å begrense stemmeretten ved valg av sørsamisk representant.